

MİKOTİK HASTALIKLAR

DOI: 10.37609/akya.3747.c362

BÖLÜM 55

Hidayet Metin ERDOĞAN¹
Mehmet ÇİTİL²

1. GİRİŞ

Kedi ve köpeklerde mikotik hastalıklar, başta *Microsporum*, *Trichophyton* veya *Epidermophyton* türleri ve diğer mantar türlerinin neden olduğu keratinize dokular ile kıl ve *stratum korneum*'un enfeksiyonudur. Doğada toprakta yaşayan veya bitki patojenleri olarak binlerce mantar etkenleri bulunmasına rağmen bunların çok azı kedi ve köpeklerde hastalığa yol açmaktadır. Hastalığın ortaya çıkmasında günümüzde artan oranlarda geniş spektrumlu antibiyotiklerin akılcı olmayan kullanımları, kronik immünosupresif hastalıkların varlığı ve immün sistemin baskılanması ile pek çok mantarın patojen hale gelmesine yol açmaktadır. Bu bölümde veteriner hekimlikte kedi ve köpeklerde sık karşılaşılan mikotik hastalıklarının klinik bulgu, tanı ve tedavilerine vurgu yapılmıştır.

1. DERMATOPHYTOSIS

Köpek ve kedilerin kıl, tırnak gibi keratinleşmiş bölgeleri ve bazen derinin yüzeysel katmanlarını etkileyen zoonoz bir hastalıktır.

1.1. Etiyoloji

Hastalığın etkeni, keratinofilik özelliği bulunan *Microsporum*, *Trichophyton* veya *Epidermophyton*

türlerine mensup mantarlardır. *Microsporum gypseum*, *Microsporum canis*, *Microsporum audouinii*, *Trichophyton mentagrophytes*, *Trichophyton tonsurans*, *Trichophyton rubrum* ve *Epidermophyton floccosum* yaygınlıkla izole edilen alt türlerdir. Etkenler tüm dünyada yaygın olmakla beraber hastalık daha çok nemli ve sıcak bölgelerde bildirilmektedir.

Patojen etkenler, hayvanlar (veya insanlar) arasında doğrudan temas, enfekte kıl, deri döküntüleri ve lezyonlarla temas veya kontamine materyalle temas (bakım ekipmanları, tasma vb) yoluyla bulaşır. Genellikle enfeksiyon fungal sporlarla doğrudan temas yoluyla gerçekleşir ve sporlar toz veya hava aracılığıyla taşınabilir ve çevrede bir çok ay boyunca patojenitesini koruyabilir.

Enfeksiyon sağlığı ve bütünlüğü bozulmuş deride gerçekleşir ancak. Derideki herhangi bir sebepten oluşan erozyondan çevredeki sporlar uygun koşullarda (sıcaklık ve nem) vejetatif forma geçer ve keratinize dokuya yapışabilir ve deri, kıl/tüy veya tırnakları istila ederek deri ve kıllarda deformasyona neden olabilir. Hayat döngüsü mantar hiflerinin çoğalmasıyla yaklaşık 7 gün içinde tamamlanır.

¹ Prof. Dr., Aksaray Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., hmerdogan@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1261-4352

² Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., mcitil@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9839-7533

lipit formülasyonu günde 1 kez 1 mg/kg, 12 mg/kg toplam doza kadar) cerrahi eksizyon sonrası lokalize hastalıklar için Tetrasiklin veya Amikasin ile kombine uygulanması sinerjik etki sağlayabilir. Ayrıca Ketoconazole, Fluconazole, Itraconazole ve Amfoterisin B deoxycholate ile birlikte veya tek başına kullanılabilir.

Endemik bölgelerde sıcak durgun suya maruz kalmaktan kaçınılması, rutin dezenfeksiyon prosedürleri ve artıkların temizlenmesi koruma için önerilmektedir.

13. SONUÇ

Mikotik hastalıklar, kedi ve köpeklerde lokal ya da sistemik seyir gösterebilen, zoonotik potansiyele sahip önemli enfeksiyonlardır. Dermatophytosis ve Malassezia enfeksiyonları gibi yüzeysel mantar hastalıkları genellikle uygun topikal veya sistemik tedavilere iyi yanıt verirken, blastomikoz, histoplazmoz, kriptokokkoz gibi sistemik mikozlar ciddi ve uzun süreli antifungal tedaviler gerektirir. İmmünsüpresyon, kötü çevre koşulları ve yanlış antibiyotik kullanımı gibi predispozan faktörler, bu enfeksiyonların ortaya çıkmasında önemli rol oynar. Bu nedenle, erken tanı, uygun antifungal tedavi, çevresel hijyen ve altta yatan hastalıkların yönetimi başarılı bir kontrol ve prognoz için kritik öneme sahiptir. Ayrıca bazı etkenlerin insan sağlığını da tehdit etmesi, veteriner hekimlerin bu hastalıkları değerlendirirken zoonoz riski açısından da dikkatli olmasını gerektirir.

KAYNAKLAR

1. Greene, C. E. Infectious diseases of the dog and cat. 4th ed. Philadelphia, USA: Saunders Elsevier, 2006.
2. Syke J. E. Canine and feline infectious diseases. 1st ed. China: Saunders Elsevier, 2014.
3. Tilley, L. P., Smith, Jr., F. W. K. Blackwell's five-minute veterinary consult: Canine and feline. 6th ed. New Delhi, India: Wiley Blackwell, 2016.
4. Day M. J, Schultz R. D. Veterinary immunology: Principles and practice. 2nd ed. London, UK: CRC Press: 2014.
5. Weese, S., Evason, M. A color handbook infectious diseases of the dog and cat. 1st ed. London, UK: Taylor & Francis, 2020.
6. Barr, S, C., Bowman D. D. Blackwell's five-minute veterinary consult clinical companion: Canine and feline infectious diseases and parasitology. 2nd ed. New Delhi, India: Wiley Blackwell, 2012.
7. McVey, S., Kennedy, M., Chengappa, M. M., Wilkes, R. Veterinary microbiology. 4th ed. Pondicherry, India: Wiley Blackwell, 2022.
8. El-Sawalhy, A. Veterinary infectious diseases in domestic animals, 3rd ed. Egypt, 2012.
9. Nelson, W. R., Couto, C. G. Small animal internal medicine. 6th ed. Canada: Saunders Elsevier, 2020.
10. Wiebe, V. J. Drug therapy for infectious diseases of the dog and cat. 1st ed. Pondicherry, India: Wiley Blackwell, 2015.
11. Cote, E. Ettinger, S. J., Feldman, E. C. Ettinger's textbook of veterinary internal medicine. 9 th ed. USA: Elsevier, 2024.